

1. potřebný stupeň vzdělání všeobecného;
2. zevrubnou znalost tělocviku a
3. znalost lidského těla v ohledu anatomickém a fyziologickém.

Praktická zkouška se odbývá před jedním členem komise ústavu tělocvičného a má při ní kandidát osvědčiti racionelní metodu vyučovací, jakož i obratnost ve cvičení volném i ve cvičení na nářadí.

Chce-li kandidát dosáhnouti též kvalifikace pro vyučování tělocviku na ústavech ku vzdělání učitelek, má kromě toho ještě prokázati znalost zásad a zvláštností tělocviku dívčího. Před zkouškou má kandidát zapraviti u dolnorakouské zemské hlavní pokladny taxu 10 zl, jež v případě opakování zkoušky nutno opět zaplatiti. Zkušební komise podléhá bezprostředně ministru vyučování. Učitele tělocviku, kteří nejméně po pět let tělocviku samostatně prakticky vyučují a při tom svoji zvláštní způsobilost k vyučování tělocviku osvědčili, může ministr vyučování, slyšev prve zkušební komisi, od zkoušky způsobilosti zcela nebo z části osvoboditi.

Těsnopis (ve službách [nalezení] práva).

Otázka účelnosti užívání těsnopisu při nalézání práva přetřásána jest již od desítek let jako jedna z otázek kulturně historických, jež derou se do popředí v širších kruzích, zejména však v kruzích právníků odborníků. Též praxe domáhá se úsilovně užívání těsnopisu; tak byly v konkurencích Pražské Duchcovské dráhy, jakož i České společnosti pro úvěr pozemkový v Praze, jednací protokoly stenografovány, rovněž v četných jiných sporech, jež jsou pro svůj nepatrný veřejný zájem méně známými. Nicméně jsou však takové případy úředního užívání těsnopisu velmi sporé v poměru k užítku plynoucímu z těsnopisu. Je přímo nápadným, že v justiční službě již dávno nebyl těsnopis co vydatná pomůcka zaveden. Již ve starověku jsou známy případy, kde bylo při nalézání práva s úspěchem použito těsnopisu; tak byly soudní řeči Ciceronovy stenografovány jeho propuštěncem Tironem, vynálezcem po něm nazvaných »notae Tironis«. Jest dále prokázáno, že »notae Tironis« byly formální, vypěstěnou soustavou těsnopiseckou. V Digestech a spisech Plutarchových jsou četná místa, jež svědčí o těsnopisu v římském životě právním. Známo jest zejména, že práce glossatorů došly nás většinou jen tím, že jich žáci stenografovali přednášky. Dalekosáhlého užívání došel však těsnopis při nalézání práva v moderním světě, především v Anglii, kde, jak známo, je parlament (horní a dolní sněmovna) nejen sborem zákonodárným, nýbrž vykonává i pravomoc. Parlamentární jednání se stenografují a ježto parlament, jak řečeno, vykonává též pravomoc, jest pochopitelné, že stenografové v parlamentě zaměstnaní i soudní jednání stenografovali. To bylo východiskem pro užívání těsnopisu též při jiných soudních jednáních, jež se neodbývají před horní neb dolní sněmovnou, nýbrž před řádným soudcem, zejména v řízení trestním. Obsáhlejší měrou než v Anglii užívá se těsnopisu ve spojených státech Severoamerických. Jednotlivé vlády vydaly speciální zákony o užívání těsnopisu při soudních jednáních, jež podstatně doslovně souhlasí a v tom vrcholí, že soud je oprávněn patřičný počet těsnopisců ustanoviti úředně za soudní těsnopisce na základě zkoušky zákonem upravené. Ve Francii není zákonného předpisu o užívání těsnopisu ve službě justiční. Výjimkou je ustanovení, že protokolisté (les greffiers) jsou oprávněni rozsudky jim diktované stenografovati. V Německu jsou snahy zavést těsnopis do služeb justice zcela novými. Teprve

když během našeho století pronikla do širších kruhů soustava Gabelsbergova a v Severním Německu Stolzova, byla opět v životě veřejném přetřásána otázka, pokud by bylo lze užiti ve službě justiční těsnopisu. Zákonnodárná činnost uvažovala však jen sporadicky o užívání těsnopisu. § 273 něm. tr. ř. propůjčuje předsedovi právo naříditi slovný zápis (což je ovšem možným jen pomocí těsnopisu). V Rakousku rozšířil se v poslední době těsnopis ve službě justiční. Zejména sluší poukázati na tyto předpisy: Tr. ř. ze dne 23. května 1873 stanoví v § 271 al. 4: Pokládá-li to předseda neb soud za vhodné, může naříditi stenografování všech výpovědí a přednesů; tak staň se vždy, žádá-li za to strana v čas, složivši prozatím náklady s tím spojené. Stenogram budiž však v 48 hodinách převeden na písmo obyčejné, buď předložen předsedovi neb soudci jím k tomu určenému ke zkoumání a pak budiž připojen ku protokolu.

Nový civ. ř. s. ze dne 1. srpna 1895 č. 113 ř. z. stanoví v § 280: Procesní soud může k návrhu dovoliti, by prováděný důkaz byl sepisován jedním neb několika přísežnými těsnopisci. Těsnopisec, který by vůbec nebyl do přísahy vzat pro tuto úlohu, má vykonati přísahu, že ústní přednesení věrně zapíše a zápis správně převede. Se vzetí do přísahy sejde, zřídí-li se za těsnopisce úředník soudní. Těsnopisce zřídí k návrhu navrhovatele předseda. Převod zápisu těsnopiseckého do obyčejného písma budiž do 48 hodin po zápisu odevzdán předsedovi neb soudci, jemuž svěřeno jest provedení důkazu, a budiž přiložen ke spisům. Pokud by zápis těsnopisecký shodně oběma stranami nebyl navržen, zapraví navrhovatel všechny náklady tím spojené a nemůže, i když by zvítězil, náhradu jich žádati. Dále ustanovuje § 291 al. 2 cit. ř. s.: Usnesení, jimiž dovolen byl těsnopisecký zápis prováděného důkazu, nelze opravným prostředkem vůbec v odpor vzíti. Docházíme k výsledku, že zákonodárství nevyužítkuje náležitě vynikajících výhod, jichž může těsnopis v oboru práva poskytnouti; bylo by si jen přáti, by ještě větší měrou přihlíželo se k těsnopisu.

Těžírstva viz Nákladnictva.

Theologie (Studie theologická).

I. Historický vývoj.

Studia theologická pěstovala církev křesťanská již ode dávna především tím, že ve školách bylo vyučováno theologickým materiím, aby byl vzdělán klerus pro své budoucí povolání. Další účel, totiž poskytnouti každému a zejména vzdělanému věřícímu zevrubná poučení o jednotlivých otázkách víry spojený s účelem hájiti a zabezpečiti pojem učení proti skutečným neb možným útokům a námitkám odpůrců (jichž vždy bylo dosti) zavadával vždy příčinu a příležitost ku většímu zahloubání se do jednotlivých problémů a byl dále toho příčinou, že toto vědecké odvětví literatury stalo se znenáhla nejobsáhlejším.

V prvních stoletích sloužily účelu školnímu ústavy jednotlivými biskupy v jich sídlech pro místní potřebu zřizované a obyčejně jimi též spravované; jednotlivé školy starověké nabyly však významu sahajícího daleko přes původní území domovské, tak zejména škola v Alexandrii (v Egyptě) a v Antiochii (v Syrii) ve 3. a 4. stol. Ve středověku, zejména od doby Karolingů, má křesťanská Evropa své školy chrámové, řádové a klášterní, jež byly zakládány a udržovány biskupy neb kapitoly a dosáhly tu a tam (jako v Tournai, Lyoně a Fuldě) všeobecného významu. Co se tkne obsahu, kladena byla při studiích theologických v prvních dobách hlavní